

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegraful este de două ori pre septembra:
Duminică și Joi. — Prenumeratia se face în Sabiu la expeditia foiei, pre afara la
ș. r. poste en bani gât'a prin seriori francate,
adresate către expeditia. Pretul prenumerării
pe anul Sabiu este pre anu 7 fl. v. a.
ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 67.

ANULU XXIII.

Sabiu 24 Augustu (5 Sept.) 1875.

tră celelalte părți ale Transilvaniei și pentru pro-
vinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. și ea pre
o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și terii
săraci pre unu 12 $\frac{1}{2}$ anu 6 fl.

Inseratele se plătesc pentru întâia ţară
en 7 er. sărbi, pentru a doua ţară en 5 $\frac{1}{2}$ er.
și pentru a treia repetare en 3 $\frac{1}{2}$ er. v. a.

ad Nr. 2226/B.

Cunoștiință.

Cu provocare la ordinatiunea consistoriale din 10 Ianuarie 1872 Nr. cons. 37 publicata in „Teleg. Rom.” din 3/15 Februarie 1872 Nr. 10 se aduce prin acăstă la cunoștiință publică: cumca supunendu-se candidatii de preotia dd. Moise Tom'a archivariu la consistoriul archidiocesanu, si Simeonu Moldovanu din Mociu, censurei prescrise in susu amintită ordinatiune consist. s'au aflatu apti pentru de a fungă că aperatori in cause bisericesci, matrimoniali si disciplinari, inaintea forurilor nōstre bisericesci, spre care sferisit u s'au provediutu cu decretu in intiesulu §-lui 442, din Dreptulu canonicu.

Sibiu, 8 Augustu 1875.

Dela secretariatulu Consistoriu-
lui archidiocesanu greco-ori-
entalu.

Deschiderea solemnă a dietei ungurești.

Dietă tierei s'ă deschis la 31 Augustu n. cu ceremonialulu indatinat. Cuventul de tronu, ce l'a pronuntat Majestatea Seu Regele nostru, suna:

Stimati Domni! Magnati si Deputati!
Iubiti Fidei!

Cu sperantia si incredere Ve salutăm pre d-vostre la inceperea acestei diete, care e chiamata a resolve cestiuni forte inseminate.

Mai pre tōte terenurile vietiei publice suntu de lipsa dispositiuni legislatorice adencu tăiatorie, pentru că iubită nōstra Ungaria sa se pote radica la acelu nivelu de bunastare spirituale si materiale, ale cărei elemente le posede ea in isvōrele sele abundante si firesci de ajutoriu, si la care ni este dorintă ferbinte a animii Nōstre parintiesci a aduce tiēră

Prim'a si indispensabilă conditiune pentru acăstă este regularea finanțelor tierei.

Intre agendele, cari nu suferu amanare, judecată matura si atentiu-
rea continua a dvōstra ve voru in-
tempină in prim'a linie regularea bu-
getului si resolvarea cestiunilor ce
stau in legatura cu acestă.

Autoritatea, creditul si asigura-
rea esistentiei statului ungurescu de
asemenea demānda, că sa se restabi-
lesca cătu mai curendu ecuilibrul
intre recerintie si acoperirea loru.
Greutătile multifarile ale acestei pro-
bleme ni suntu Nōue cunoscute.

Deobligamente luate asupr'a-ne, pretensiuni indispensabile pentru siguritatea monachiei Nōstre, recerintele administratiunei si ale desvoltării
stau in fatia cu nesuntă justificata spre cea mai mare parsimonia.

Noi in se tare credem, ca déca
intru interesulu bunei economii se va
face in fia care ramu alu administratiunei aceea, ce trebuie sa se faca, —
si aceea ce se pote face, fără de a pe-
riclită conditiunile de vētia, siguri-
tate si desvoltare a statului;

déca pre terenulu administratiunei si alu justitiei se voru esecută reforme radicale si corespondietorie;

déca natiunea, fidela trecutului ei intregu, va fi gat'a a aduce cu semtiu nobilu de datorintia acele jertfe, pre
caru le reclama' scopolu salutaru ce
si l'a propusu dela patriotismulu ei;
déca prin inbunatatirea si regu-

larea relatiunilor de creditu, prin alte mesuri ce suntu de lipsa la radicare productiunii, a comerciului si a industriei ne vomu preingrigi de consolidarea capabilitati de contributiune si de devingerea mai usioru a sarcinelor lănde:

atunci, dara numai atunci, ne va succede a devinge greutătile situatiunei su succesu.

In proiectele guvernului Nostru indreptate asupr'a regulărei bugetului si a promovărei intereselor spirituali si materiali ale tierei, vi se va dă d vōstre materia abundanta pentru activitatea legislatorica.

Starea financiale a tierei sta in strenga legatura cu relatiunile de creditu ale statului, precum si cu ale senguratecilor si amendōne suntu legate deopotrivă si nemedilocit u administriunea buna si cu justiția, cu radicare culturei poporului, mai de parte cu a imbunatatirei relatiunilor de productiune, comerciu si industrie, precum si cu radicare sistemului de comunicatiune.

Tōte aceste la olalta au in se o influența decisiva asupr'a contribuabilitătiei, care inca e o conditiune principale de desvoltare mai favorabile a tuturor afacerilor de statu.

Atentiunea legislaturei va trebuu deci sa se estinda asupr'a tuturor acestor cestiuni, déca salutea tierei si a locuitorilor sei singurateci e de a se promova cu succesu.

Guvernul Nostru cū proiectele sale nu va pierde nici unul dintre aceste puncte de vedere, acele voru cuprinde cele mai urginti agende in fia-care ramu alu vietiei publice.

Nu voim sa amintim proiectele cari suntu gat'a dejă séu suntu puse in lucrare, dara afara de cele ce se referesc la purtarea corecta a bugetului, la regularea financiilor si la cestiunile ce stau in nemedilocita legatura cu aceste, Noi dorim a strage atentiunea d-vostre cu deosebire asupr'a celor proiecte, alu căror scop este indreptat intr'acolo:

a aduce activitatea diverselor ramuri de administratiune in armonia; a indreptă radicalu administratiunea si justiția, si a delatură defectele observate;

a regulă in ori-ce directiune comunicatiunea si deobligamentulu de munca publica si a suplini rociul drumurilor ferate intre marginile celei mai urgente trebuinte; si in fine

a obtiné regularea conforma temporii a casei magnatilor, desvoltarea spirituale a natiunei si resolvarea cestiunilor de religiune si casatorie in mesur'a reclamata de trebuintele vietiei.

A rezolve tōte aceste si alte cestiuni e problem'a d-vostre si Noi nu ne indoim, ca d-vostre ve-ti consideră cu tactu corectu, in ordinea corespondietoria si cu o impartire de tempu potrivita proiectele de legi respective si le ve-ti statoru astfelu, cum cere interesulu tierei.

Aici punem credere Nōstra in priciperea sobria a natiunei, care nu va uită, ca cele mai salutarie institutiuni, cea mai buna administratiune pote numai sa promoveze fericirea poporilor, si sa asigureze fructele muncii, dara numai patriotismulu celu adeveratu, sergintă individualu si munc'a tenace potu sa aduca aceste (fructe) la maturitate, numai prin sprijinirea natiunei sa intemeeze buna-

starea materiale, sa o radice la culmea corespondietoria si sa o consolideze pre tempu durabilu.

Afara de cele premerse guvernul Nostru se va nesi cu zelu, a rezolve intr'unu modu justu si corespondietoriu cestiunea bancei. Dealtmintrea elu a initiatu cu guvernul celei-lalte jumetăti a monachiei Nōstre negotiati in modulu indigitu in art. de lege XVI din 1867, pentru a modifica unele dispusetiuni din legea citata.

In fine va avea sa vina la discussiune inainte de a spiră durata legală a dietei presente complanarea incheiata in anu 1867 si 1868 pre 10 ani.

In privintă această sperămu, ca aceste discussiuni voru fi petrunse de spiritulu ecuității reciproce,

Domnilor Magnati si Deputati!

Tempul, situatiunea tierei si numerulu celu mare alu proiectelor pregatite ne admonéza la o activitate energica si zelosa si d-vostre veti urmă acestei admonitiuni, findu ca ori ce momentu pierdutu aru fi o perdere pentru patria.

Relatiunile nōstre cordiali cătra puterile externe ne indreptatiesc pre noi a speră, ca pacea se va sustine cu tōte evenementele ivite in tempul mai nou, si ca d-vostre veti poté implini chiamarea legislatorica fără de a fi turburati.

Implorându binecuvantarea celu Atotupernicu si dorindu nesuntieelor patriotice ale d-vostre succesu, Noi dechirāmu prin acăstă dietă de deschisa.

De pre cāmpulu insurectiunei insenmāmu, ca la 1 Septembre n. nōptea au navalitul turcii pre lăngă muntele Stolaz in sudvestulu Serbiei pre teritoriul serbescu, au ucis multi locuitori din satulu Iavora si le-au luat vitele. Serbi'a ia mesuri mai aspre, pentru a-si asigură grănitii as ea.

In Banialue'a si in giurul s'au arestatu mai multi comercianti avuti cari suntu suspiciunati ca partecipa la insurectiune. Catolici din Bosni'a se alipesu de buna voia si in numeru considerabilu la armăta turcesca spre a devinge insurectiunea.

„Coresp. polit.“ spune, ca Server pasi'a au sositu Vineri, iera ceilalii membru ai comisiunei consulare voru sosi astazi in Mostar. Server pasi'a va emană o proclamatiune, prin care apromite, ca voru incetă mesurile vexatorice, se voru pedepsit oficialii culpabili si se va pune unu tribunalu specialu pentru a cerceta gravamele persoanelor ce au suferit daune prin arbitriul acelor oficali deprivati.

Luptă din urma la Casab'a s'a terminat cu o invingere stralucita asupr'a turcilor, cari au suferit mari pierderi —

Afacerea din Erzegovină si cestiunea orientului.

Insurectiunea din Erzegovină aru fi unu faptu putinu importantu din punctul de vedere alu politicei generale, déca ea n'aru fi in rapportu directu cu cestiunea orientului, care se pote resumă in cifre precise dupa cum urmă:

Suntu in Europ'a două milioane de turci tabariti in medilocul unei populatiuni crestine depandandu directamente, séu vasale ale Portiei, ur-

cându-se la mai bine de unu-spre-dieci milioane de suflete si care tremura d nerabdare de a scapă de jugu... Prințate statele vasale, Serbi'a cu o populatiune de 1,500,000 de suflete, are sub arme mai bine 120,000 ómeni cu 500 tunuri. Romani'a, care are o populatiune de 4,500,000 de suflete, are o armata fisca de 62,000 ómeni, apoi o armata teritoriale cu rezervele sele si o milita, astu felu ca in casu de resbelu, ea pote sa puna pre picioru o fortă armata de mai bine de 300,000 ómeni, toti români fiind obligati la servitul militaru dela versta de 20 pâna la 40 de ani; ce-va mai multu, legea autorisă la casu de trebuinta si o ridicare in massa.

La aceste două state se adaugă Muntenegrul, care face cauza comună cu densele, fără a fi elu insusi vasali alu Portiei, si Muntenegrul are o populatiune valida de 25,000 ómeni, cari suntu toti soldati, se pote chiaru dice eroi. Intr'unu cuventu, Serbi'a, Romani'a si Muntenegrul potu impreuna să intrunescă o fortă cărei a Turci'a n'aru fi in stare sa resiste, cu atâtă mai putinu inca ca dupa exemplul celor trei state tōte populatiunile crestine, de sub dominatiunea musulmană, s'aru fi resculă fără cea mai mica indoiela.

Anu trecutu, Serbi'a, Romani'a si Muntenegrul incheiasera intre densele unu tractat secretu defensivu si ofensivu. Serbi'a era in fierbere. Adunarea ei nationale séu Scupcina votase o adresa forte belicosă principelui domitoriu si această se veduse nevoită sa tramita sa se plimbe ministeriul seu moderat si pacificu spre a chiemă la putere pre capii patitului resbelului. Lucrurile erau in acesta stare, si dejă junii serbi care si terminau studiile in strainatate, se intorceau in graba in patria loru spre a luă armele, cându se intempla sangerosul incidentu dela Podgori'a, care aru fi pus de siguru focu erbei de pusica, déca Prusi'a, Austri'a si Russi'a nu s'aru fi grabită sa împede aceasta exploziune prin mediul combinate in comunu.

Prusi'a a fostu acea care a desfasuriat mai multa activitate in acesta ocazie, d. de Bismark tienă sa se arête ca este arbitrul cestiunei orientului. A facutu pre Romani'a, pre care si-a infiodat'o, sa se retraga din tractatul care o legă cu serbi si cu muntenegrenii, apoi a inventat cestiunea de precadere in corpulu consularu dela Belgradu, cu ajutoriului cārei a returnat ministeriul Zemisch si a verită discordia in Scupcina.

In tōte acestea cancelariul de feru lucră in interesulu Austriei de care de odata incepusă sa aiba simpatie, si pentru care statul quo, in orientu, este o conditiune de siguranță de cătu nu chiaru de existinția. Cătu despre Russi'a, vediindu ca in acesta nouă faza a cestiunei orientului avé contră sea pre Prusi'a si pre Austria, se facu ca ride pre cāndu in sine se strembă, si dede aerulu de o mare neinteresare de o forte teneră solicitudine pentru Austria si rivalisa cu Prusi'a in ingrijirile ce puse că sa potolesca fierberea serbilor si a Muntenegrenilor.

De abia trecuă cāte-va luni dela acăstă afacere, si eata ca insurectiunea din Erzegovină vine sa pună in jocu aceleasi interese; este in se observat ca atitudinea puterilor izi-

teresate nu mai suntu tocmai aceleasí. Prusi'a nu se mai pune, de asta-data, in evidencia spre a face sa se simta in orientu greutatea puterei sele. Lasa pre principale Carolu alu Romaniei sa tramita la Petersburg pre ministrulu seu de resbelu. Domnulu Florescu cere instructiuni tiarului asupr'a conduitei ce ea trebuie sa aiba in impregiurările actuale. Nu se indignéza ca principale Milanu s'a dusu elu insusi la Vien'a sa ia losinc'a dela Austri'a, si pare ca lasa pre séma celor döne puteri care suntu mai directu interesate in cestiuenea orientului sarcin'a de a-i pune capetu intre densele. Acestea celu putieni se potu deduce din limbagiulu celu mandru alu presei oficiose rusesci. Este in privint'a acésta in diurnalul Petersburgskie Wiedomosk (numerulu 193) unu lungu articulu forte curiosu care sémena cu unu manifestu alu Rusiei.

Insurectiunea din Erzegovin'a este condemnata in acelu articulu că o miscare neconsiderata facuta fără pregatire, fără intielegere prealabila cu Russi'a, precum nici cu Serbi'a si Muntenergrulu, si a cărei causa a fostu o ilusiune nebuna, adeca o órba incredere ce poporulu acestui tienetu pusese in Austri'a in urm'a caletoriei imperatului Franciscu Iosefu in Dalmati'a, inchipuindu-si ca acésta caletoria erá primulu pasu facutu spre anecarea Erzegovinei la statele austriace.

Eata pentru ce insurectiunea a arboratu drapelulu austriacu, si eata pentru ce Rusi'a o parasesce nenorocitei sele sórte. Ea va fi inabusita in sănge; acea ce inse nu va reusí in Erzegovin'a va reusí in Albani'a, Bulgaria'se in Bosni'a. Esplosiunea este inevitabile si apropiata, nu mai incapse indoieala: „singur'a cestiuene este de a se sci cum, cându, prin cine si in profitulu cui va isbucni ea.“

Ací autorulu articulului reincepe istoriculu imperiului otomanu, comparandu-lu cu o phitisie ajunsa a fi galopanta, si termina prin urmatorele reflectiuni pre care le traducu cuventu cu cuventu:

„Acum lucrurile au ajunsu la cea din urma estremitate. Turci'a materialmente si moralmente ruinata nu se sustiené decátu gratia rivalitătiei puterilor europene, astadi inse, cându in urm'a intielegerei dintre Rusi'a si Austri'a, o isbire intre cele döue puteri in orientu nici nu mai intra macaru in probabilitătile politice, cându Franci'a redusa la impotintia (?) nu mai este in stare sa-si continue vechile sele intrigi pre malurile Bosporului, cându Anglia'sa retrase, in parte de buna voi'a sea, in parte prin forti'a lucrurilor ale arenei internatiionale, unde afara de acestea presenti'a sea n'aru mai avé importanti'a de alta-data, cestiuenea orientului nu mai ofera vechile sele difficultati, si nu aru mai puté sa provóce o conflagratiune generale.“

„Remane numai cestiuene de a se sci déca ea pote fi resolvata intr'unu modu pacificu seu déca trebuie sa recurga pentru acésta la midilóce violente. Inse miscarea care se face in peninsul'a Balcaniloru ne spune mai multu că probabil, ca nu se va puté resolvá fără intrebuintiare de midilóce violente. Eata pentru ce tóte raialele Turciei se petrundu forte de acésta convinctiune ca nu voru puté scapá de jugulu otomanu decátu numai printr'o solidaritate complecta in actiune, — ca insurectiunile partiale nu facu decátu intardia óra liberareloru, — si ca in fine trebuie sa ascepte momentulu propice spre a face o ridicare de arme generale sub directiunea unui capu esperimentat (generalu rusescu ce li se voru dá?) Acestu momentu este multu mai aproape decátu cum se crede in generalu, caci banquerut'a finanziara a Turciei, care va sosi fără dora si pote in forte

scurtu tempu, va fi semnalulu banquetei sele politice.“

Se pote vedé cu inlesnire ca nu este vorb'a in acestu factum despre Germania prusiana, si ca slabiciunea Franciei este considerata ca aru fi inlesnindu multi solutiunea cestiuenei orientului, ceea ce confirma pre deplinu apreciatuile corespondintiei mele precedente intitulata: Franci'a si Russi'a.

Punctulu de vedere alu Austriei, dupa cum se pote intielege, este cu totulu diferit. Elu este espusu in diurnalulu „Pester Lloyd“, care primește comunicatiuni dela comitele de Andrassy.

In numerulu seu dela 7 Augustu, acestu diurnalul, dupa ce vorbesce despre siederea principelui Milan la Vien'a si despre deceptiunea ce va simti la intorcerea sea partitulu resboinicu alu lui Ristich, continua astfelii articululu seu de fondu:

„Din buna norocire, majoritatea serbiloru nu este atât de neinteligenta incătua sa se lase sa fia tárta intr'o politica aventurósa, impossibila de sustientu in fati'a otarirei decisive a celor trei puteri de a o neutralisá. Majoritatea resonabile a serbiloru se apléca de siguru mai multu spre o pace legala cu Pórt'a, care i-ar permite sa desvolte bunulu traiu si civilisatiunea in tiér'a sea, fără a atentá la intregitatea imperiului otomanu. In acésta politica, ea pote de siguru sa compreteze pre spriginulu celor trei puteri si mai alesu asupr'a Austriei. Principale Milanu, pre tempulu siederei sele la Vien'a, a primitu, in acésta privintia, consiliu demne de a fi meditate cu seriositate, nu ne mai indomiu, la intorcerea sea la Belgradu.

Cătu despre insurectiunea din din Erzegovin'a, se pote afirmá ca cele trei puteri s'au intielesu sa se abtienă dela ori-ce intrevenire armata, si chiaru diplomatica, in acésta afacere, considerandu-o că o afacere interioara a Turciei. In acestu arangamentu este unu avertismentu tacitu, dara forte claru pentru Pórt'a că sa ispravésca cătu se va putea mai curendu cu insurectiunea, si aru fi mai bine, fia chiaru si numai din punctulu de vedere umanitariu, sa ajunga la acestu resultatul prin midilóce pacifice, si in adeveru, dupa cele din urma nuvele, Pórt'a a intrat pre acésta cale, etc.“

Ca Pórt'a procedéza cu multa molécu cu insurectiunea, ca doresce sa ajunga la unu compromisu cu populatiunea din Erzegovin'a, acésta pare evident si atestă influenti'a ce eserita asupr'a ei Austri'a, singur'a dintre cele trei puteri care desfasuia in impregiurările actuale o mare activitate. Este acum o miscare prodigiosa de diplomati la Vien'a. Dlu de Andrassy, chiematu in cea mai mare graba in capital'a austriaca, cându sosise ací principale Milanu, nu se mai gandesc sa mai plece. Totu astfelii s'a intemplatu si cu toti functionarii cei inalti din ministeriulu seu cari si-au intreruptu condeuriile spre a se inapoiá la biourile loru.

Dlu de Beust este la Vien'a. Ambasadorulu Angliei si acel'a alu Russiei s'au intorsu in graba dela bâi. Baronulu Rodich, locotenentu generalu alu Dalmatiei a fostu chiematu ací, de-si jurnalele oficiose pretindu ca elu numai va trece prin Vien'a, spre a se duce la bâile din Boem'a. Ambasadorulu Germaniei si acel'a alu Turciei nu parasisera Vien'a, astfelii ca, déca si ambasadorulu francescu este asemenea in acésta capitala, tóte puterile cele mari suntu reprezentate, si conferéza asupr'a destinateloru orientului. „Neue Fr. Presse“ dà in acésta privintia nisce ransenamente luate, dupa cum se pare, dintr'o buna sursa, caci jurnalele oficiose din Vien'a le reproducu.

„Cu tóta presenti'a la Vien'a, dice ea, a diplomatiloru celoru mai seriosi,

pre tempulu sesonului mortu actualu, esista firm'a convictiune prim sfera diplomatica ca situatiunea n'are nici o gravitate. Cătu despre atitudinea Austriei, principale Serbiei a primitu dela cabinetulu din Vien'a asigurarea ca nu-si va modifica nici de cum politic'a sea binevoitórie in privint'a astfelii putieni.

Contrariu acestei din urma asertioni, jurnalulu „Petersburgskie Wiedomosk“, in articululu citatu mai susu, sustiene ca cordonulu de trupe stabilitu pre fruntari'a Erzegovinei este arcanulu destinat sa inabusiesca revolutiunea in acésta mica tiéra... Ceea ce este positivu, ca Austri'a a credutu ca fortile ce avea in Dalmati'a (döue regimete de infanteria si o bataliune de venatori pedestri) nu erau suficiente spre a supraveghia fruntari'a Erzegovinei, si a tramsu in cea mai mare graba, dela Pressburg prin Triest si pre mare, regimentulu ungurescu Ramming.

Déca compara cine-va atitudinea Austriei cu aceea a Russiei, fatia cu insurectiunea din Erzegovin'a, ajunge la aceste concluzioni: I, ca nici un'a nici alt'a nu potu sa intrevina directamente in turburările din Turci'a, in urm'a arangamentelor anterioare convenite intre cei trei imperatori; alu 2-lea ca in impregiurările actuale, Russi'a lasa pre Austri'a libera sa lucreze prin tóte cele-lalte mijloce cei-suntu in putere, spre a pacificá Turci'a si a mentiené ací statulu quo; alu 3-lea, ca acésta este cea mai din urma limita a abnegatiunei sele, si ca, déca acésta esperintia nu reusiesce Austriei, adeca déca insurectiunea din Erzegovin'a se va intinde si in cele-lalte tieri slave seu albaneze ale Turciei 'si va aduce o conflagratiune generale in acestu imperiu, seu déca, acésta insurectiune fiindu inabusita, aru isbucni alt'a putieni dupa acésta intr'unu altu punctu din Turci'a europena, Russi'a va procedá la executarea planurilor sele traditionale, fără vre-o menagiare pentru protectorii puterei otomane.

Dara, evenimentele in Erzegovin'a mergu pâna acum mai multu dupa poft'a Russiei de-si ea insasi nu credea la incepere in succesulu acestei afaceri, contrarie dorintiei Austriei.

Insurgentii, dupa victori'a loru dela Nevesinie, s'au facutu stapânii integrului acelui coltiu de pamantu alu tierei loru, care se marginesce de o parte cu Dalmati'a, de cee-a-lalta parte cu Muntenergrulu, si primescu ajutorie si dintr'o parte si din cee-a-lalta.

Intr'adeveru, cordonulu trupelor austriace n'a potutu sa impedece nici transportulu de arme, de munitiuni, de provisiumi, nici trecerea a 2 seu 3000 de voluntari din Dalmati'a si Erzegovin'a, si Muntenergrulu le-a si procurat mai bine de 2000 soldati bravi cu puci cu acu.

Tienă insurectiunea inca numai o luna, ceea ce nu este anevoia intr'o tiéra acoperita de munti neumblati, si tóta populatiunea valida a Muntenergrulu va fi cu dens'a. Principale Niicolau insusi va fi tárta in miscare.

Totu ast-feliu va fi si Serbi'a unde entusiasmulu pentru insurectiune merge crescendo. Acum vre-o trei septamani, s'a formatu unu comitetu la Belgradu spre a dá adjutoru insurgentiloru, si in capulu acestui comitetu figuréza oficerii superiori ai armatei serbe precum d. Wlayhowitch, presedintele, DO. Turemicz, Ricolier, Stratimirovitz, etc. apoi timerimea a incepere sa treaca in trupe numeróse pre teatrulu luptei. Eata acum unu dintre cei mai bogati particolari ai Serbiei, D. Krizmanic, fórmiza unu regimentu cu cheltuiala sa, si mai dilele trecute, unu concertu, care s'a datu la Belgradu in profitulu insurgentiloru, s'a terminat printr'o

scena de entusiasmu freneticu. Principale Milanu, cu tóta dascalirea ce i s'a facutu la Vien'a, va fi nevoitul probabilmente sa traga sabia seu isi va perde corón'a. Contagiunea insurectiunea nu se opreste in limitele lumei slave din Turci'a. Eata ce scrie „Pressa“, din Romani'a, jurnalul guvernamentalu:

„Traim intr'unu secolu care pote fi numitul secolulu nationalităilor, si pote ca măine chiaru, vomu fi nevoiti sa ne ocupam cu activitate de cestiuene cea mare a cărei solutiune o acceptam de atât'a timpu. De aceea, sa fimugat'a pentru orice evenimentu, si că sa putem respunde cu demnitate la ceea ce ceru dela noi datoria si onorea nostra, sa incetam cu certele interioare, sa nu ne slabim unii pe altii, ci sa ne stringem unii lângă altii si sa intrunim fortile nóstre, caci toti ne-iubim de o potriva tiér'a si ii dorim marirea ei.“

In fine ultimele nuvele din Orientu anuntia ca Albani'a si Thesali'a urmându exemplulu Herzegovinei, au refuzat sa platésca Portii impositulu.

Dupa cătu ni se pare suntemu der in ajunulu unor evenimente de o insemnatate incalculabilă, si cine scie déca aliant'a celor trei imperatori va avé de resultatu unu arangamentu intre Prusi'a si Russi'a in feliulu conventiunei de la Tilsitt, fara sa se tie cătusi de putenia séma de Austria, totu atât de suparatore in realitate pentru Prusia cătu si pentru Russi'a? („Tr. Carp.“) „l' Univers“

Articululu de lege XXXII,

despre pensiunarea invetiatorilor si creatorilor dela institutiile publice pentru invetiamantul poporale si pentru pastrarea copiilor mici, precum si despre subvențiunarea vedovelor si orfanilor acelor'a.

(Urmare)

IV

Venitele casei de pensiune si de subvențiunare.

§ 27. Venitele casei de pensiune si de subvențiune le compunu:

a) contribuirile odata pentru totu de a un'a a creatorilor, ingrijitorilor si invetiatorilor, (resp. creatorilor si invetiatorilor,) precum si a sustienatorilor de scole;

b) contribuirile anuali ale crescentorilor, invetiatorilor si sustienatorilor;

c) Venitele din acele fundatiuni publice, cari in intielesulu literelor fundatiunali suntu destinate spre acestu scopu, si apoi si alte perceptiuni normate prin legea prezente;

d) venitele dupa capitaliele donate seu legate ori testate pentru acestu scopu; in urma

e) contribuirea suplementaria ce se va prestá in fia-care anu din cass'a statului.

§ 28. Este indatoritul de a contribui odata pentru totu de a un'a la cass'a de pensiune resp. de subvențiune a vedovelor si orfanilor:

1) Celu-ce pentru prim'a data este denumitul de invetiatoriu, (resp. ingrijitoriu,) solvesce 5% din sum'a cei se asecura in acestu postu că pensiune.

2. Celu-ce in decursulu servitului seu avansedia la unu postu ce i asecura mai mare pensiune, acel'a solvesce 50% din sum'a ce resulta că diferintia intre sum'a de pensiune de mai nainte si intre cea mai mare de acuma.

3. Cu ocasiunea pensiunării solvesce 2% din pensiunea câstigata fia-care invetiatoriu si ingrijitoriu, resp. invetiatoriu si ingrijitoriu, care trage o pensiune din cass'a de pensiunare pentru invetiatori poporali si are muiere seu copii ce suntu indrepatati la ajutoriu din acésta cassa.

4. Solvesce 10 fl. fia-care sustienatoriu de scola, fia corporatiune bis-

ricésca, fia comuna cetatiénescă séu ori ce alta corporatiune séu si persona sengurateca, déca se pensiunédia unu invetiatoriu dela scól'a ce o sustienu, ori déca móre unu atare invetiatoriu in servitiulu activu si lasa dupa sene veduva séu orfani ce trebuie ajutorati.

§ 29. In decursulu intregului tempu de servitie trebuie sa contribuie in totu anulu:

1. 2% din sum'a de pensiune ascurata pentru servitiulu de 40 de ani, séu 6 fl. — totu ingrigitoriu, invetiatoriu ordenariu si adjunctu, (resp. invetiator'a;)

2. fia-care invetiatoriu ordenariu dela scólele poporali superiori si cetatiénesci si preste totu toti acei in dividii, a căroru pensiune se urca in 40 ani la 400 fl, solvescu 4% din acésta suma, séu 12 fl;

3. fia-cine sustiene nemedilocitu, (de-si cu ajutoriulu dela statu,) unu institutu de invetiamentu publicu pentru instructiunea poporului séu unu institutu publicu de ingrigire, — fia sustienatoriu ori comun'a bisericésca ori cetatiénescă, ori alta corporatiune séu si singuratecu, solvesce căte 11 fl. pentru fia-care adjunctu, invetiatoriu provisoriu ori ordinariu, ce are aplacati la institutulu ce-lu sustiene, si chiaru si in casulu cându vre-unu postu de acestea este vacante.

§ 30. Contribuirile normate prin §§-fi 28 si 29 se aduna impreuna cu contributiunea comunale, resp. se subtrag din salariulu invetiatorescu si din competint'a cassa bisericésca séu alta casa — se solvescu la cass'a de contributiune comunale.

§ 31. De la contribuirile ce se normédia pentru cass'a de pensiune si subventiune prin §§-ii 28 si 29 se dispensedia la cererea espresa acei sustienatorii de institute de ingrigire si de scóle, (precum si invetiatorii aplacati in institutele sustinute de acesti-a,) cari voru documentá, resp. se voru deoblegá:

a) ca invetiatorilor loru li s'a ascuratu pensiune si ajutoriu celu putienu atât'a si in asiá mesura, cum aru căstigá in intielesulu §§-loru 9, 15 si 19 din legea persente;

b) ca invetiatorii loru, in propotione cu pensiunea si ajutoriulu ce voru sa-lu capete nu-su ingreunati prin contribuiri in mesura mai mare, decátu cum le spune legea presente; in fine.

c) ca ei in intielesulu legei presenti voru computá toti anii de servitie la toti acei invetiatori cari aru trece dela unu institutu publicu in institutulu loru si cari in intielesulu legei presenti aru fi indreptatiti la pensiune si ajutoriu din cass'a pentru pensiuni a tierei.

Din contra apoi invetiatorilor ce trece la unu institutu publicu din vre-unu institutu de cele dispenseate de a contribuí la cass'a de pensiune pentru invetiatori poporali — in intielesulu §§-loru 6—9 din legea presente la provederea loru din cass'a de pensiune a invetiatorilor poporali inca li se voru computá si anii ce i-au petrecut la vre-unu institutu din cele dispenseate de a contribuí la cass'a de pensiune pentru invetiatorii poporali.

Invetiatorii ce voru trece dela vre-unu institutu de cele dispenseate de a contribuí la cass'a de pensiune a tierei suntu indetorati sa solvesca la cass'a de tiéra pensiunare invetiatorilor poporali odata pentru totu-déun'a tacă prescrisa in §. 28, de cum-va n'au solvit'o.

Superioritătile scolari — ce dorescu că in intielesulu acestui §. institutile loru sa fia dispenseate de contribuire la cass'a de tiéra pentru pensiunarea invetiatorilor poporali a tierei, — au sa se dechiare in acésta privintia cătra ministrulu de instructiune in scrisu si anume in restempu de patru lumi dela sanctiunarea acesti legi.

Unde la intrarea in vigore a aces-

tei legi este impreunata cu statiunea invetitorésca o pensiunare si o subvenitiunare veduvale si orfanale mai favoritória decátu ce se statoresce prin legea presenta: acolo nici de aci inainte nu se pote scaí acelu favoru.

Din contra sustienatorilor de scólele respective li sta in libertate ori sa solvésca ei din midilócele loru proprie acea pensiune in intielesulu §-lui 31, ori sa participe la institutulu de pensiune alu invetiatorilor popurali, si apoi cătimea pensiunii, ce o solvesce acestu institutu sa o completedie din propriele loru mediloce pâna la sum'a ce ei au garantat'o pentru invetiatorii loru.

§ 33. Intre spesele fondului de tiéra pentru pensiunarea invetiatorilor se voru intrebuintá si cele 2% ce s'a contribuitu pan' acum din lét'a invetiatorilor comunali, in vertutea §-lui 145 din articululu de lege XXXVIII de la 1868.

§ 34. Comunele ce dela dat'a sanctiunarii acestei legi voru primi ajutoriu de statu pentru redicarea de cladirii scolarie si pentru cumperarea de funduri scolari suntu detorie se solvesca in cass'a de pensiune a invetiatorilor poporali 3% din acea suma in decursu de 15 ani dela replatirea definitiva a ajutoriului.

§ 35. Donatiunile si legatele ce su destinate pentru subventiunarea invetiatorilor cu indreptatire la pensiune prin legea presinte, precum si pentru subventiunarea urmasiloru acestor'a, si cari cadu sub manipularea statului — suntu de a se adauge la fondulu de pensiune alu invetiatorilor popurali, déca donatoriulu séu testatoriulu nu a determinat mai de aprope scopulu loru.

§ 36. Din sum'a ce se statoresce in totu anulu in bugetulu statului pentru portfoiu ministrului de culte si intructiune, sub rubrica „recreantie pentru cultur'a poporului,” se contribuie că adausu in cass'a de pensiune a invetiatorilor poporali pe anii 1875, 1876 si 1877 căte cinci-dieci de mii fl. pre fia-care anu, dela anulu 1878 inchisive pâna la 1880 căte 100,000 fl. pe anu, ér de aici inainte căte 150,000 fl. pe fiacare anu, cari sume totu de a un'a suntu de a solví in cass'a de pensiune cu inceputulu anului.

§ 37. Din venitele incuse in intielesulu §§-loru de mai susu se creiedea unu fondu de tiéra pentru pensiunarea si subventiunarea invetiatorilor.

V.

Dispusetiuni mestecate.

§ 38. Profesorii si invetiatorii, (resp. invetiatorele,) cu diplome dela preparandie publice ce nu-su ale statului, dar' corespundu recerintielor legali, precum si cei dela preparandie publice de ingrigire ce-su recunoscute de guvern — in intielesulu legii presenti potu se-si ascurate pensiune si ajutoriu séu subventiune viduale si orfanale la institutulu de tiéra pentru pensiunarea invetiatorilor poporali, si anume in modulu urmatoriu;

a) se pote ascurá pensiune anuale de 300 séu 400 fl. dupa servitie de 40 de ani;

b) anii se computa dela prim'a contribuire;

c) pentru pensiune au se solvesca că tacă de intrare 25%, ér ca tacă anuale căte 8% din sum'a cea mai mare ce li se ascură că pensiune;

d) déca respectivulu aru intrelasá contribuirea in restempu de unu anu, atunci ascurarearea i se considera de incetata, si sum'a contribuita remâne că proprietate a fondului.

§ 39. Invetiatorii ordenari, cresatorii, iugrigitorii, (resp. invetiatorele,) cu indreptatire la pensiune, precum si profesorii dela preparandie amentite sub §-lu 38 — potu se-si ascurate ori ei insusi, ori se li ascur-

re sustienatorii respectivi ai scóelor. — pensiune si subventiune viduale si mai mari, decátu cele statorite prin §§-ii 9, 15 si 39, adeca preste sumele de pensiune statorite in §§-ii 9 si 39 dupa servitie de 40 de ani potu se-si ascurate pensiune pâna la 400 fl. si ajutoriu viduale corespondentorii acestei sume, si anume in modulu urmatoriu:

1. Plusulu de pensiune ascurat pote se fia numai in sume rotunde de căte 100, 200, 300 séu 400 fl. ér ajutoriu viduale de 40% din respectiv'a suma.

2 Pre lângă contribuirile normate prin §§-ii 28 si 29 respectivii suntu deoblegati se solvesca odata pentru totu de a un'a 25% si pe fia-care anu căte 10% din plusulu ascurat.

Celu-ce intrelasa solvesca in decursulu unui anu, acel'a 'si perde indreptatirea atâtua la plusulu ascurat, cătu si la sumele contribuite.

3. Celu-ce 'si ascurata unu plusu, nu pote sa fia mai betrânu de 55 ani.

De se va pensiuná respectivulu in decursulu a diece ani dela inceputulu solvesca pentru plusulu permisu prin acestu § va sa primésca pensiunea conformu §-lui 9, dela alu 11-lea anu inse va primi 40% din plusulu ascurat, iera de ací incolo in fia-care anu cu căte 2% mai multu, pâna cându la alu 40-lea anu dela inceputulu supra-solvesca, va primi intregu plusulu ascurat.

§ 40. La pensiunarea invetiatorilor dela scólele ce nu-su de statu si necomunalni — asupr'a necesitătiei pensiunării aptece si asupr'a indreptatirei decide sub presedint'a inspecțorului comitatense o comisiune mista ce pre jumetate e compusa de membrii denumiti de superioritatea institutului respectivu, iera pre jumetate din membrii denumiti de ministrulu instructiunei. Mediculu lu denumesce ministrulu.

§ 41. Dispusetiuniile legei presenti se voru esecutá treptatu in modulu urmatoriu :

1. Dintre invetiatorii cu indreptatire la pensiune in intielesulu §-lui 2 din legea presenta si cari suntu dejá aplicati in posturi la intrarea in viétila a acestei legi — numai acei invetiatori poporali suntu deoblegati sa participe la institutulu de statu pentru pensiunarea invetiatorilor poporali, cari inca n'au implinitu alu 55-lea anu alu vietiei séu cari nu s'a primi in sensulu §-lui 32.

2. Pensiuanea anuale pentru acesti invetiatori si crescatori, (resp. invetiatore,) de ori ce categoria, ce suntu dejá aplicati, se fipsédia dupa 40 de ani de servitie computabile cu 250 fl. dupa 10 ani de servitie computabile cu 40 percente din sum'a de 250 fl. adeca cu 100 fl., (care suma inse dela alu doilea anu crește pre totu anulu cu căte 2%); ajutoriulu séu subventiunea pentru veduve se fipsédia cu 84 fl. iera celu pentru orfani se statoresce in intielesulu §§-loru 18—26.

Anii de servitie computabile conf. §-lui 8 li se numera acestor'a dela 1870 incepentu, inse astu-feliu cătu de o parte pensiunea de 100 fl. a ori si căruia numai dela 1885 va crește cu căte 2% pre anu, iera de alta parte că veduvele si orfanii reまasi de cei ce aru mori dupa 1 Ian. 1876 sa primésca ajutoriulu dela 1876 dejá, déca defunctulu a servit celu putienu 10 ani computabili in sensulu §-lui 8.

3. Toti ingrigitorii si invetiatorii, (resp. invetiatorele), despre cari se amintesce in punctele 1 si 3 suntu deoblegati incepentu dela 1 Ian. 1875 sa respondă 5% că tacă de intrare iera 2% resp. 3% că tacă anuale.

4. Invetiatorii cari constata ca in 1875 au implinitu alu 55-lea anu alu vietiei ori resp. lu implinescu, trebuie sa se dechiare in unu restempu, ce-lu va statori minist. de instructiune, ca

vréu ori nu vréu sa participe la fundulu de tiéra pentru pensiunarea invetiatorilor poporali.

Cei ce nu se voru insinuá in tempulu statorit, ca vréu sa participe, aceia suntu dispensati de ori ce contribuire; dara apoi nici ei, nici veduvele ori orfanii loru nu potu primi din cas'a acestui institutu de pensiune nici o escontentare, pensiune séu subventiune. Cei ce se voru dechiará, ca dorescu sa iee parte — aceia pentru sum'a ce li se ascură că pensiune suntu deobligati sa solvesca incepentu dela 1875 odata pentru totu-déun'a 20% că tacă de intrare, si apoi pre totu anulu căte 8%.

Pensiunea anuala a atâtoru invetiatori se statoresce cu 100 fl. (fara inmultire:) veduvele loru capeta odata pentru totu-déun'a 100 fl., iera orfanii loru primescu ajutoriulu ordinariu. Tempulu de servitie asemenea se computa in intielesulu pct. 2 din aceastasi §.

§ 42. Fia-care sustienatoriu de scóla, (afara de cei dispensati prin §-lu 31), este indatoratu sa solvesca dela 1 Ian. 1875 sum'a statorita de 12 fl. pentru fia-care statiune invetiatorescă ce se afla in scól'a sea si inca chiaru si in acelu casu, cându invetiatoriului respectivu, in sensulu aliniei a patra din acela'si §. nici nu e membru la institutulu de pensiune.

§ 43. Subventiunari din nou pentru veduve si orfani, apoi pensiunari din nou, pretinse că necesarie si intitite prin neputint'a de servitie, se potu medilocí si in decursulu anului. Pensiuñările din nou ce se receru in urm'a ajungerei anului 65-lea alu vietiei si preste totu cele ce nu pretindu dispusetiuni urginti se efeptuesc inse la finea anului.

§ 44. Competintiele pensiunali ale invetiatorilor, ce au pasit in statulu de odichna inainte de intrarea in viatia a acestei legi, suntu deobligati a le solvi si in viitoru totu ce i le-au solvit si pâna ací.

Cei ce de altmintre si pâna acum aru fi fostu deobligati sa se ingrigescă de pensiunarea invetiatorilor in urm'a unor ordinatiuni guverniali de pâna aicea, in urm'a usului, pre basea unor statute bisericesci ori comunali séu in poterea unui contractu privat: aceia suntu deoblegati si in viitoru se solvesca întręga competint'a pensiunale tuturor acelor invetiatori, cari in sensulu punctului 1 si 4 din §. 41 nu participa la institutulu de tiéra pentru pensiunarea invetiatorilor poporali, iera inveriatorilor ce in sensulu punctului 1 si 4 din § 41 li se pote computa tempulu de servitie la institutulu de pensiune numai dela 1870 — totu ei suntu deobligati sa-li solvesca competintiele de pensiune pentru tempulu de servitie dinainte de 1870.

Cu privire la afacerile de asta natura va luá dispusetiuni ministrulu de instructiune in intielesulu dispusetiunilor legii presenti si cu privire la normele ce sustau in urm'a ordinatiunilor esmise pâna ací.

§ 45. Cu privire la pensiunarea invetiatorilor din comunele ce s'a tienut de granit'a militaria de mai nainte se sustieni in vigore si mai departe toté dispusetiunile referitorie la pensiunarea si provederea veduvelor si orfaniloru, cari dispusetiuni suntu cuprinse in pré inaltulu rescriptu din 8 Iuniu 1871 pentru regularea referintielor, si care rescriptu s'a lasatu in vigore si prin §-lu 2 alu articululu de lege XXVII: 1873, — iera ministrulu de instructiune este impoternicitu, incătu se pote dispusetiunile rescriptului amentitul sa le aduca in consonantia cu dispusetiunile legii presenti astfelu, cătu invetiatorii dela scólele din fost'a granit'a militaria nici de cătu se nu fia scurtati in pretensiunile loru ascurate.

§ 46. Ministrulu de instructiune

va prezenta legislativei in fiecare anu unu conspectu cu privire la afacerile fondului de pensiune, in care conspectu se va areta bilantiul anului din urma si starea cassei pensiunali, precum si numerulu, registrulu numelor si temporulu pensiunarii celoru pensiunati si subvenitiunati.

Cate unu exemplariu din acestu conspectu se va tramete autoritatilor superiori dela institutele, cari participa la fondulu de tiera pentru pensiunarea invetiatorilor.

§ 47. Prin sanctiunarea acestei legi se scotu din vigore §§-ii 145 si 146 din articlulu de lege XXXVIII: 1868, precum si in tote ordinatiunile de pan' aci ale regimului cu privire la pensiunarea invetiatorilor, incat adeca acestea nu se sustieni in vigore si prin legea presente.

§ 48. Cu esecutarea acestei legi suntu incredintati ministrulu de instructiune si cultu si celu de finantie.

„Albin'a".

Sabiu 16 Augustu.

Dle Redactoru! Nu va fi de prinosu a face cunoscutu publicului cunventarea dului inv. din Salisce I. Pop'a de care se facu putieni amintire in nrulu 65 alu pretiuitului organu romanu, fara fanfaronade; deci dupa parerea mea ca sa fimu crutatori si cu spatiulu este de lipsa celu putieni partile urmatore a fi cunoscute in publicu:

Venindu acum a vorbi intru adeveru despre insemnata conferintelor respective a cursurilor suplementari, trebuie sa recunoscem, ca de-si acest'a a inlocuitu conferint'a, care dupa cum scimu durá done pana in trei dile, dara acest'a vedemu ca au duratu 14 dile, totusi si acestu tempu ce-va mai indelungatu inca nu satisface pre deplinu recerintelor si postulatelor presinte, despre cari credu a ne fi convinsu cu totii in decurgerea acestor putieni, dara scumpe dile, si de ne-amu straduitu credu dupa parerea mea a satisface dupa putint'a chiamarei nostre, dicu a ne insusí unele cunoscintie in obiectele prescise pentru acestu cursu, care apoi presupunendu-le de insusite sa le pastram si sa le ducem cu noi, spre ale implantá de nou in pamentu fructiferu, adeca in inimile fragedului tineretu alu nostru, concrediu noua spre crescere si cultivare, ba nu numai teneretului ci intregu poporului nostru romanu, caci dupa cum scimu acela inca are lipsa si astépta dela noi invetiatura si luminare; si déca sporilu nostru facutu la acestu cursu suplementariu la incepstu l'amu asemenea cu unu firu de mustariu, cu unu grauntiu, totusi sa nu desperam, ca precum scimu, ca din unu grauntiu, din unu sembure micu cresce si desvóla unu pomu mare, care aduce fructe multiamitorie, asiá putemu nutri si noi dloru si fratiloru cea mai via sperantia, ca sporilu nostru, catu de micu la parere, dara bine intrebuintatua va avea resultatele cele mai multiemitorie, pentru noi, pentru cei concrediuti noui, pentru poporul nostru romanu, pre urma si pentru acei, cari ne dicu noua: „Mergeti si invetati, seu cu cuvintele s. scripturi lucrati vi'a Domnului. De aceea dloru si fratiloru dati-mi voia a ve atrage atentiuase asupr'a acelor lucruri, cari le-amu desbatutu si chiarificat in decursulu siedintelor nostre, cu deosebire ve atragu atentiuase asupr'a unui si mai importantu obiectu, care este: „principiele sustinerei disciplinei scolare, unde intre altele multe anu staverit u aceea, ca invetiatorulu sa fia in fapta modelu viu pentru tote cate spune si arata elevilor sei, sa poseda autoritatea adeverata sa si-o pastredie acest'a sa nu spuna un'a, si in fapta sa dovedesca ce-va cu totulu contrariu, caci altcum mai multu au stri-

catu, decatul an edificatu, despre care dovedesce proverbiu recunoscutu de toti pedagogii insemnati, ca „Verba movent, exempla trahant" care dupa parerea mea si credu si a domnielor vostre nu insémna altu ce-va decatul ca invetiatur'a fara fapte este neproductiva, remane fara resultatul dorit; mai departe documentandu acestu adeveru si cu cuvintele s. scripturi: „dragostea nearatata in fapta nici unu folosu nu aduce".

De aceea fratiloru si domniloru invetiatori sa ne straduim intr'atata ce e bunu a ne insusí, sa fimu oglinda vie celor mici si mari, teneri si betrani, premergendo ori-cărei invetituri din parte-ne cate unu exemplu caci o fapta buna. Ceea ce invetianu pre altii sa faca, mai intai sa fimu facutu noi, dupa invetiatur'a dragostei „ce tie nu-ti place, altui'a nu face" caci la din contra ni s'aru puté obiecționá cu cuvintele: „doftorule vindeca-te mai intai pre tine, si apoi pre altii."

Dloru si fratiloru! eu asiá credu, ca din cele putieni pana aci espuse, fia-care dintre noi poté cunoscere chiamarea unu invetiatori, un'a dintre cele mai grele chiamári, adeverita prin proverbiu vechiu recunoscutu, care dice: Quem dili oderunt, pedagogum fecerunt" dara pre catu este de grea pre atatu de onorifica, caci noi suntem acei factori ai societătiei omeneisci, dela cari aterna fericirea seu nefericirea unui poporu, dupa dis'a marelui dascalu romanu Tichindealul care le-au disu, dati-mi scol'a, si voi crea natuinei mele unu viitoru feric.

Noua ne este incredintatu din partea statului, din partea bisericei, si din partea natuinei tesaurulu celu mai pretiosu, formarea de cetateni buni, crestini buni si barbati bine simitoru natuinei nostre.

Deci dara domniloru si fratiloru! recunoscendu folosulu celu mare alu conferintelor, respective alu cursurilor suplementarie introduce pentru ulterior'a d-vosta desvoltare, nu potu incheia fara a nu aduce din profundul inimiei mele si credu a tuturor, cele mai ferbinti multiamiri, mai intai cätra neuitatulu no-tru Andreiu celu mare, ca primului introducatoriu alu acestei institutiuni rostindu-i din aden-culu inimiei mele, o eterna amintire, pentru care s'au seversitu si astadi in biserica nostra de aici unu parastasu, dupa aceea Pre Ven. Consist. archid. pastrandu acele simtieminte ale defunctului, continuandu realizarea acestei idei prin facerea propunerei la sinod. archid. tienetu in an. 1874, de care fu acceptata si ierasi din partea aceluiasi Pre Ven. Consist. pusa in lucrare si astadi implinita, care pre langa aceea si s'au ingrigit dupa putintia si giurstari si de subsintinta invetiatorilor participatori, oferindu-le chiaru si locuinta gratuita in institutu Andreianu; mai departe exprim in numele fratiloru invetiatori cele mai cordiale multiamiri, Reverend. domnu protopresiteru si presedinte alu cursului nostru, pentru bunavoint'a si sprigintarea nostra, necruianu nici o ostenela de a luá parte la siedintele nostre si prin cunoscintie si esperintele domniei sele, dandu-ne povetie parintiesci si deslusiri in casuri de lipsa. Dupa aceea multiamumu pre stimatului nostru conducatoriu Dimitriu Cuntianu pentru intelépt'a conducere, precum si dului profesoru de agronomia Dim. Comisia pentru bunatatea ce avu fatia de noi, a ne instruá din cunoscintie cele mai folositore din agronomia, in fine tuturor acelor'a, care mai multu seu mai putieni au ayutu bunavointia a intreveni cu sfaturile si povetile parintiesci rostindu-le din parte-mi unu intreitu: „sa traiasca".

Varietati.

** (Multiamita publica.) P. T. d. d. invetiatori cari au binevoitu a participa la cursulu supletoriu invetatorescu decursu sub conducerea mea din 1—17 Aug. c. v. in Sighisoara, — pentru onestitatea, bun'a intiegere si sucursulu recerutu, — asemenea tuturor p. t. domnilor ascultatori si ospeti — amu onore prin acest'a a le aduce cor diala si sincer'a mi multiamita.

Alu tuturor pre cari i privesce ecsta sum deobligatu si binevoitoriu

Sighisoara 20 Augustu 1875 v.

Dimitriu V. Moldovanu,
preotu-cooperatore si invet. prim.
in Sighisoara

* P. T. prenumeranti ai manualului de agricultura practica de G. Vintila suntu rogati a avé putieni indulgintia, relativa la continuarea lui, care va urmá intr'unu diariu nationalu óre-care, ceea ce se va face cu noscute la tempulu seu. Acest'a din lipsa speselor.

Trei brosuri, cele tiparite pana acum costau la olalta 1 fl 20 cr.

Totu odata primesca on. publicu multiamita pentru calduras'a imbratisare a cursului de gradinaratu si de economia casei. Editiunea II se va pune catu mai curendu sub tipariu, ince in volumu mai micu si va costá numai 50 cr. iera pentru prenumeranti 40 cr. va fi acomodata usului scolaru. Dela 10 exemplare unulu rabatu. A se adresá la G. Vintila, for. arch. in Blasius.*)

*) Suntu rogate tote celealte diuari nationale, a primi intre varietati acestu avisu.

Nr. 2462—1875.

Escríere de concursu.

Pentru trei stipendii din fundatiunea ferieritului Ioanu Gavrilu Vajda de Soosmezö (Glodu) fostului casariu de banca la cass'a regia principale din Sabiu si a societati lui Elisabet'a n. Fuleoviciu, si adeca done de cate 60 fl. v. a. usuate de gimnasistii Emiliu Vajda si Dionisu Hossu pentru nelegitarea despre progresulu facutu in studie in anulu scolasticu espiratul pre terminulu prefis, declarate de vacante, iera alu treile de 50 fl. v. a. usuatu de preparandulu absolutu Vasiliu Vajda devenit u vacantu, prin acest'a se escrie concursu pana la 25 Septembrie a. c. st. n.

Competitori la aceste stipendie in celerile loru concursuali voru avé de a documenta:

a) ca frecuentéza vre-o scola publica reala, gimnasiale, academica, seu universitate orii politehnica ca ascultatori ordinari.

b) ca au purtare morale buna, ca au facutu progresu bunu in studie si ca suntu romani de nationalitate.

c) ca suntu consangeni cu piulu fundatoriu seu ca soci'a acestuia.

La casu, cändu din familie fundatorilor nu s'aru asta competitori qualificati, stipendiale se voru conferi la tineri romani, cari voru puté se documenteze:

1. Ca frecuentéza vre o scola publica reala, gimnasiale, academica, universitate orii politehnica ca ascultatori ordinari.

2. Ca au purtare morale buna, ca au facutu progresu celu mai eminentu in studie preste totu, ca suntu romani de nationalitate si ca intr'adeveru suntu seraci si lipsiti de midilice de intretinere. —

Celerile concursuale astfelii ajustate voru fi a se substerne pana la terminulu prefis la subsemnatulu Consistoriu metropolitan, aretanu de un'a data concurrentii ca la ce institutu de invetiamentu voiescu a-si continuá studiele in anulu scolasticu ve nitoriu 1875/6.

Datu Blasius din siedint'a consistoriale tenua la 9/21 Augustu 1875.

Consistoriu metropolitan
gr. cat. de Alb'a-Iul'a si

(3-3) Fagarasiu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a III din Rotbavu, in protopresbitere

ratulu alu II-le alu Brasovului in sensulu ordinatiunei consistoriali dtu 21 Iuliu a. c. Nr. 2126 prin acest'a se escrie alu doilea concursu pana Dumineea in 7 Sept. a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a parochiala cu realitatile necesari, si o gradina mica.

2. 11 jugeri aratura, si 1½ jugeri faturati.

3. Dela 115 familiu cate 1 fl. 40 xr. si in fine veniturile stolari usitate.

Doritorii de a ocupá acesta parochia, au a-si adresá concursele loru pana la terminulu prefis la subscrisulu.

Brasovu in 6 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetul parochialu

Ioanu Petricu,
protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetatorescu la scola confesionale gr. or. din Rapoldu mare afiliata cu Rapoldu micu, ambe in protopresiteratulu Ioagiului I, se escrie concursu cu terminu pana la 1 Sept. st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

1. Cuartiru naturalu in localitatea scolei cu gradina de legumi.

2. Salariu anuale 240 fl. v. a. din care 160 fl. se voru radicá din fondulu scolaru alu Rapoldului mare, iera 80 fl. din comun'a Rapoldu micu prin repartiție, si 3 org. II lemne de focu.

Petitiunile instruite in sensulu statut. org. si adresate cätra subscrisulu.

Hondolu 1 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetul scolaru.

Basilu Piposiu,
protopopu.

(3-3) Nr. 140/1875.

Concursu.

Pentru ocuparea statuiilor invetatoresci devenite vacante la scolele confesionale gr. or. din mai josu semnatele comune se deschide concursu pana in 13 Septembrie 1875 st. v. — Cei ce dorescu a ocupá vr'un'a din acestea statui se bine voiésca a si a sterne concursele cele subsemnatului oficiu ppresbiteralu pana la terminulu indicat, si a tienea intr'o Dumineca seu serbatore stran'a in biserica comunei, unde voiesce a competă.

1. Poian'a, statuina a döu'a cu salariu de 300 fl. v. a.

2. Oen'a super. döue statui, un'a a invetatoariului primariu cu 200 fl. v. a. iera a döu'a a invetatoariului adjunctu cu 105 fl. cu prospectu de a se radicá la 150 fl. v. a.

3. Ludosiu, un'a statuina cu 200 fl. v. a.

4. Mercurea, un'a cu 150 fl. v. a. si 4 orgii lemne de focu din care sa se incaldisca si scol'a. —

5. Apoldulu inf. un'a cu 100 v. a.

Mercurea in 13 Augustu 1875.

Oificiu ppresbiteralu gr. or.

(3-3) alu Mercurei.

Edictu.

Aronu Ioanu Lungociu din sub comun'a branéa Fundat'a care aprópe patru ani de dile a parasit cu necreditia pre legiuia sea socia An'a Dimitrie Drug'a totu de acolo pribeginu in lume necunoscutu se citéza prin acest'a in terminu de unu anu de dile dela datulu de fatia a se presentá cu atatu mai siguru inaintea scaunului protopopescu alu Branului, caci la din contra procesulu divertiale incaminat de soci'a sea, se va decide si in absentia lui in sensulu ss. canone bisericesci.

Seunulu protopopescu alu Branului Zernesti in 20 Iuliu 1875.

Ioanu Comisia
adm. ppescu.

(3-3)

Fenu de vendutu.

In comitatulu Hunedórei 2 óre dela Dev'a departare in comun'a Hondolu se afla fenu multu si bunu de vendutu intr'o livade mare ingradita, in care se afla si o casa. Pentru ierarea oilor locul este forte potrivit. Cumperatorii au a se adresá la proprietarulu, domnul Lazaru Piposiu in Zalatn'a.

(2-4)